

x

xantatge

Una de les situacions més humiliants que mai ha viscut la democràcia valenciana va tenir lloc poc abans dels comicis autonòmics del 2007. La vigília de l'inici de la campanya electoral, el magnat de la fórmula 1, Bernie Ecclestone –que més endavant lloà la figura d'Adolf Hitler– va anunciar que València seria la seu d'un gran premi anual de fórmula 1 –durant set anys– només si el PP obtenia la victòria a les urnes quinze dies després. El PP no veia clara la majoria absoluta que després aconseguí.

Z

zaplanisme

El Camps actual, sense complexos i autoritari al si del partit, no té res a veure amb aquell que va aterrar a Palau. Els seguidors d'Eduardo Zaplana li ho van fer molt i molt difícil els primers quatre anys. De fet, encara no controla la província d'Alacant, en mans de José Joaquín Ripoll, per bé que va presentar un candidat alternatiu al congrés celebrat el 2008: va venir d'un pèl que Manuel Pérez Fenoll, aleshores alcalde de Benidorm, no vencés el zaplanisme, però va deixar en evidència Camps i Costa.

Feria sis mesos de la terrible riuada de l'octubre del 1957 i València encara en patia les conseqüències. Martí Domínguez (1908-1984), que dirigia *Las Provincias*, pujà a l'escenari del teatre Principal i aprofità l'exaltació de la fallera major per tal de pronunciar un discurs vehement, molt incòmode per a l'època. “València, la gran silenciada”, n'era el títol, i “quan emmudeixen els homes, parlen les pedres”, la frase que més es recorda. Una cita extreta de l'evangeli de sant Lluç però que en aquell context esdevenia irreverent. El destinatari era el govern espanyol, que segons Domínguez no ajudava prou València. Un autèntic toc d'atenció de part d'una burgesia acomodada amb l'*statu quo* franquista.

Als vuit anys que el PP va governar l'estat espanyol –1996-2004–, no hi va haver cap clam autonomista del PP valencià, que s'hi sentia ben a gust. Fou amb l'arribada de José Luis Rodríguez Zapatero, que Francisco Camps i companyia van descobrir el rèdit que podien obtenir de l'enfrontament amb Madrid. Una estratègia que lliga, d'alguna manera, amb el “tradicional recel que la dreta valenciana ha covat contra el centralisme econòmic”, segons que explica el doctor en geografia de la Universitat de València (UV) Josep Vicent Boira, estudiós de l'evolució política valenciana al llarg del segle XX, sobretot en el vessant econòmic. En efecte, la Dreta Regional Valenciana dels anys 30 era força més agosarada que no el PP actual: una de les seues cares visibles, Ignasi Villalonga (1895-1973), demanava la cohesió del país, una hisenda pròpia i un bilingüisme efectiu. Reivindicacions revolucionàries en aquell moment i que encara avui són reptes pendents.

“Amb Luis Lucia –l'altra *alma mater* de la DRV–, Villalonga conforma un partit plural, en què el segon actuava com a catalanòfil, amb una visió del País Valencià equiparable a la del nacionalisme català. Luis Lucia era demòcrata-cristià, però no tenia la càrrega valencianista de Villalonga i estava molt més arrelat al projecte espanyol, no en veia possible cap més. Villalonga, en canvi, defensava una dreta més local i autònoma. De fet s'incorpora a la DRV quan ja hi havia Lucia. En veure clar que no hi havia manera de mantenir un partit autònom de debò, Villalonga accepta d'integrar-

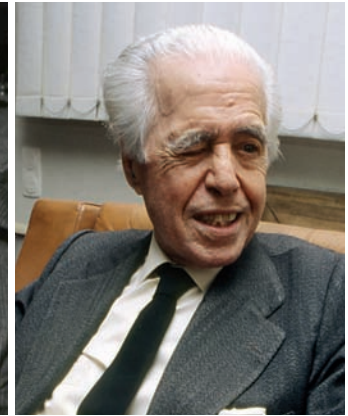
Ignasi Villalonga

Martí Domínguez Barberà

Adolf Pizcueta

Joaquim Maldonado

La dreta que no ha pogut ser

La paupèrrima imatge que exporta el centre-dreta valencià actual contrasta amb els intents frustrats de determinats prohoms del país, que maldaven per un partit més autònom, curós de la cultura autòctona i en absolut frontista amb Catalunya. En parlem amb l'expert Josep Vicent Boira.

se a la CEDA (Confederació Espanyola de Dretes Autònomes)", apunta Boira, que igualment ens remet a unes paraules pronunciades pel marquès del Túria, Tomás Trénor, amb motiu de l'Exposició Regional del 1909: "Som la Ventafocs d'Espanya." "Aleshores era normal que l'Ateneu Mercantil de València fera treballs sobre l'europèisme, un fet inèdit en aquell moment", rebla. "Jo encara detecte una mica aquesta desconfiança envers Espanya, tot i que la dreta actual no dubta en absolut, és clar, de la integració."

Com és el PP valencià actual?

José Vicent Boira percep un PP valencià "plural"; si no, diu, "no s'entendria la seua enorme presència institucional i el percentatge de vot que conserva al conjunt del país... No és tan monolític com sembla, i de fet hi ha membres que sí que representen una antiga manera d'entendre el país, el conservadorisme

agrari de temps pretèrits. A la ciutat de València, sense anar més lluny, pots trobar votants del PP que no s'hi senten plenament representats". A ulls de Boira, "el PP valencià ha estat capaç d'integrar el regionalisme, i ara com ara va de l'extrema dreta al centre, passant per aquest regionalisme".

El professor Boira insisteix que "el PP conserva una certa tradició d'actuació autònoma respecte a la dreta espanyola. Com la DRV, que s'integra a la CEDA sense perdre la seua autonomia. Jo crec molt en les grans tendències, i per això veig clar que el PP enllaça amb la tradició de la dreta espanyola, però sense el corpus ideològic estricte d'aquesta... El PP valencià no és tan diferent del basc, el galleg o el català, per bé que no ha marcat tant de terreny com ara fa Antonio Basagoiti o temps enrere va fer Josep Piqué. Malgrat tot, hi manté un cert paral·lelisme".

Tot amb tot, costa de trobar analogies entre el PP valencià contemporani i el vell tarannà no sols de Villalonga o de Domínguez Barberà, sinó també de Joaquim Maldonado o Adolf Pizcueta. "Sí, el PP no ha volgut acceptar tota aquella herència, però fins a quin punt el PP actual representa la burgesia tradicional? Més aviat l'emmascara. La burgesia hi ha vist, al PP, un referent que li garanteix determinats beneficis econòmics. Arribarà el moment que els interessos de la dreta sociològica valenciana col·lidiran amb allò que Madrid els pot oferir com a màxim."

Joaquim Maldonado i Adolf Pizcueta són dues referències inexcusables. El primer (1907-2009) va actuar desinteressadament –i intensament– en defensa de la llibertat, durant la dictadura franquista. Corredor de comerç i advocat, havia entrat en contacte amb la DRV i més endavant presidí l'Ateneu Mercantil. Fou ell qui impulsà Martí Domínguez a pronunciar aquell enèrgic discurs al Principal. Maldonado repartí 15.000 còpies de la proclama. Fou ell qui salvà molts demòcrates clandestins de la presó i de la repressió. Anys a venir, presidí el fugaç projecte de la Unió Democràtica del País Valencià (UDPV), on coincidí amb una nova generació de polítics liberals arrelats al país.

Adolf Pizcueta (1901-1989) va inspirar les Normes de Castelló del 1932,

Francesc Burguera Joaquín Muñoz Peirats Álvaro Noguera Vicent Ruiz Monrabal

Josep Vicent Boira, doctor en geografia de la UV, ha estudiat a fons la dreta valenciana.

normativitzadores de la llengua al País Valencià des del punt de vista de la unitat idiomàtica del català. Promotor cultural de primer ordre, abans fou president de la Joventut Valencianista i de la Unió Valencianista Regional, formació que abandonà el 1923. Durant la Segona República formà part de l'Agrupació Valencianista Republicana.

El drama de la transició. Si el franquisme va adormir moltes ments i va generar prejudicis que encara romanen, la transició a la democràcia implicà una nova sacsejada del centre-dreta valenciana. La Unió de Centre Democràtic (UCD), per tal d'escurçar distàncies amb l'esquerra aleshores clarament imperant, va fer un moviment estratègic a la recerca del vot blaver. La maniobra, capitanejada per Manuel Broseta, Emilio Attard i Fernando Abril Martorell, va reeixir a llarg termini: la UCD no governà mai el País Valencià –tret del període preautonòmic del 1980 i 1981, quan Enrique Monsonís ocupà el càrrec de

president–, però en canvi sí que s'havia posat la llavor que germinà una dècada i mitja més tard. El PP fou identificat com el gran partit valencià i valencianista, fins al punt d'engolir, al 1999, la Unió Valenciana amb què havia arribat a la Generalitat quatre anys abans i amb què el 1991 Rita Barberà també havia fet seu l'Ajuntament de València –9 regidors del PP i 8 d'UV van sumar, tot just, la majoria absoluta–, una època en què el vot conservador era bipartit i que donà pas a la situació present, en què el PP ho ocupa tot.

Però Boira no observa la transició com "l'inici del canvi", sinó com "un parèntesi molt llarg". "En realitat –afegeix–, la dreta valenciana sempre havia estat catalanòfila, que no catalanista, i la transició liquida tot allò. Sembla que el parèntesi de què parle s'acaba ara, quan s'imposa la *realpolitik*, també defensada pel món empresarial. Boira recorda que "al llarg del segle passat, les relacions econòmiques amb Madrid van ser incomparablement menors a les mantingudes amb

Catalunya, cosa que no s'ha traduït, però, en moviments polítics. No podem reduir-ho tot als resultats de les eleccions, en tot cas, perquè el País Valencià és com Itàlia, molt més potent i ric que no un resultat electoral.

Aquesta incapacitat de fer veure allò que les xifres palesaven de sobres –la fluida relació amb Catalunya, els negocis tancats en la llengua comuna– va caracteritzar el projecte frustrat de la UDPV, fundada el 1962 –l'any de les Normes– a recer de la Universitat de València i integrada per joves demòcrata-cristians amb inquietuds nacionalistes. En una primera etapa va aixoplugar personatges com ara Rafael Ninyoles, Ernest Sena, Lluís Alpera, Vicent Diego, Francesc Fayos, Empar Escrivà o Vicent Ruiz Monrabal. Aquest últim, nascut el 1936 i que en fou secretari general, havia militat a les joventuts d'Acció Catòlica i havia estat president de les Joventuts Agrícoles i Rurals Catòliques. Després del desencís electoral que per a la UDPV van significar les eleccions estatals del 1977, ingressà a la UCD, sota les files del qual fou escollit diputat al Congrés.

Una altra figura important lligada al vessant demòcrata-cristià fou Francesc de Paula Burguera, suecà nascut el 1928 que va tenir el privilegi de sentir de prop, en nombroses ocasions, el mestratge de Joan Fuster. Amb Joaquín Muñoz Peirats (1931-1987), va fundar el Partit Demòcrata Liberal del País Valencià, que conformà la primera UCD –força federal– i sota la qual tots dos foren escollits diputats al Congrés. Burguera se'n desmarcà poc després d'arribar al Congrés espanyol, però l'advocat Muñoz Peirats encara fou elegit de nou el 1979. Emilio Attard acabà arraconant-lo al si de la UCD, en plena *batalla de València*. Va ser conseller de Prisa, empresa comunicacional on també va desenvolupar un paper clau –com a accionista de renom– un altre prohom de la burgesia valenciana més culta, Álvaro Noguera (1939-2006). Molt adinerat, també fou capaç de mantenir un discurs aliè al que caracteritzava la dreta *oficial*.

A la transició política, els anys 70, "l'esquerra blasquista, que havia estat espanyolista, es fa catalanista, mentre que la dreta, que havia estat catalanòfila, es fa espanyolista", assevera Boira.

I així estem.